

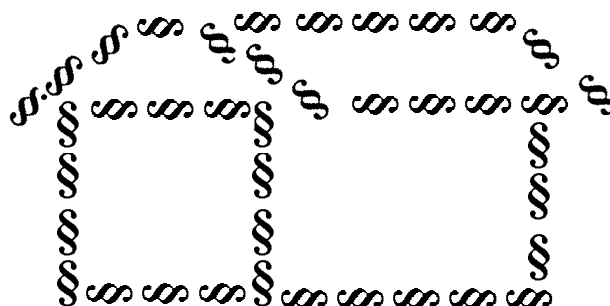

RIIK KUI KODU

ÕIGUS RUUMI KAITSEL: VÄÄRTUS VS REOSTUS

Jüri Raidla

27. aprill 2009

RUUM KUI VÄÄRTUS

- ❖ Ruum on väärtus – vaidlus puudub
- ❖ Väärtusi, ka ruumi, on vaja hoida, arendada ja parandada – vaidlus puudub
- ❖ Ruumi väärtust tunnetatakse sageli alles siis, kui seda väärtust on raskelt ja pöördumatult rikutud, st ruumi on reostatud
- ❖ Millal on ruumi reostatud – paragrahvimaja näide
- ❖ Huvide konflikt on vältimatu, seda tuleb tõdeda ja lahendada
- ❖ Ruumi kui väärtuse kaitse ja arendamise abinõud:
 - ❖ (i) regulatiivsed ja (ii) institutsionaalsed

RUUMI REGULATIIVNE KAITSE

- ❖ Planeerimise ja ehitamise õiguslik regulatsioon on ebaselge ja vastuokuslik – kliše, mis on alati õige, kuid samavõrd ka kasutu konstateering
- ❖ Õiguselgus pole eesmärk iseeneses, vaid õiguse adressaadi abistamise meede
- ❖ Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2007-2011
- ❖ Kodifitseerimine kui planeerimise, ehitamise ja keskkonnakaitse korraldamise uus õiguslik tase – **roheline tee ehitusseadustikule ja keskkonnaseadustikule**

RUUMI INSTITUTSIONAALNE KAITSE

- ❖ Vabariigi Valitsuse poolt 22.10.2002 heaks kiidetud Eesti Arhitektuuripoliitika:
 - ❖ olulise eesmärgina on määratletud ruumilise planeerimise, väärtarhitektuuri loomise ja kvaliteetse ehitustegevuse toetamine
 - ❖ praegune riigi valitsemise korraldus ning kohalike omavalitsuste madal planeerimis- ja arhitektuurialane haldussuutlikkus ei suuda piisavalt tagada arhitektuuri ja planeerimise sotsiaalselt ning esteetiliselt kvaliteeti
- ❖ Ruumi kaitse on täna institutsionaalselt killustatud ja korralduslikult koordineerimata - planeerimise, ehitamise ja arhitektuuriga tegelevad Siseministeerium, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Kultuuriministeerium, mitmed ametid ja RKAS
- ❖ Kodifitseerimine kui võimalus ruumi institutsionaalse kaitse korraldamiseks ja parandamiseks

VALITSUSARHITEKT – RIIGI ARHITEKT – RIIGI PEAARHITEKT – ARHITEKTUURI VOLINIK

- ❖ EAL-i initsiatiiv
- ❖ Välismaine kogemus – Holland, Inglismaa, Austraalia
- ❖ Võimalik Eesti mudel:
 - ❖ valitsusasutus (amet)
 - ❖ volinik (nõuandev)
 - ❖ nimi
- ❖ Lisateema – kõikide ruumilise planeerimisega seotud küsimuste viimine ühe ministeeriumi valitsemisalas – nt Ruumilise Planeerimise ja Keskkonnaministeerium

ARHITEKTUURI VOLINIKU FUNKTSIOONID JA ÜLESANDED

- ❖ Riigi arhitektuuripoliitika elluviimine
 - ❖ ruumilise arenguga seotud otsustuste suunamine
 - ❖ osalemine oluliste arendusprojektide kavandamisel
 - ❖ arhitektuuri- ja planeerimisalase parima oskusteabe kogumine ja süstematiseerimine
 - ❖ soovitude andmine
 - ❖ märgiline tegevus
- ❖ Riigiasutuste ja avalik-õiguslike isikute nõustamine planeerimise ja arhitektuuri alal
 - ❖ riigimaa planeerimine ja riigi kinnisvara arendamine
 - ❖ riigivara müük – riigivaraga tehtavatest tehingutest kasu saamise eesmärk ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes teiste avalike huvide ja muude oluliste väärtustega, sh säästva arengu tagamise vajadusega

ARHITEKTUURI VOLINIKU FUNKTSIOONID JA ÜLESANDED

- ❖ Osalemine ruumilises planeerimises riiklikul tasandil
 - ❖ ministeeriumite, teiste riigivõimu asutuste ja kohalike omavalitsuste omavalhelse koostöö koordineerimine arhitektuuri ning ruumilise planeerimise valdkonnas, tagamaks üldist kooskõlalist ja funktsionaalset ruumilist arengut
 - ❖ osalemine riigi ja avalik-õiguslike isikute poolt korraldatavates või initsieeritud planeeringutes – voliniku arvamust tuleb arvestada, mittearvestamist peab põhjendama
 - ❖ osalemine ruumilist arengut oluliselt mõjutavate strateegiliste otsuste ja projektide ettevalmistamisel (nt Saaremaa püsiühendus, sadamad, lennujaamad, suured teehitusobjektid, rahvuskooper, staadionid, muuseumid)
- ❖ Osalemine ruumilises planeerimises kohalikul tasandil
 - ❖ nõustamine ja mittesiduvate arvamuste andmine
 - ❖ olulise ruumilise mõjuga objektide puhul seisukoha küsimise ja andmise kohustus

ARHITEKTUURI VOLINIKU FUNKTSIOONID JA ÜLESANDED

- ❖ Kohtulik kaitse
 - ❖ halduskohtusse protesti esitamise õigus, kui planeeringute menetlemisel ei ole arvestatud oluliste riiklike huvidega
 - ❖ subjektiivsetel, esteetilistel kaalutlustel kohtusse pöördumise õigus puudub
- ❖ Osalemine õigusloomes
 - ❖ ettepanekute tegemine (mitte eelnõude algatamine) Vabariigi Valitsusele, valitsusasutustele ja kohalikele omavalitsustele õigusaktide vastuvõtmiseks, muutmiseks või täiendamiseks
 - ❖ õigus ja kohustus anda arvamusi voliniku tegevusvaldkonda puudutavate õigusaktide eelnõude kohta riigi tasandil
 - ❖ kohustus analüüsida voliniku tegevusvaldkonda puudutavate õigusaktide rakendamise praktikast ning informeerida analüüsi tulemustest asjakohaseid isikuid

ARHITEKTUURI VOLINIKU FUNKTSIOONID JA ÜLESANDED

- ❖ Teavitustegevus ja arhitektuuri edendamine
 - ❖ säästliku planeerimise ja väärtarhitektuuri propageerimine
 - ❖ valdkonda puudutavate abi- ja juhendmaterjalide koostamine
 - ❖ Eesti ja teiste riikide planeerimis- ja arhitektuurialase tegevuse võrdlemine
 - ❖ arhitektuuriauhindade konkursside korraldamine
 - ❖ säästva ehituse võimaluste ja energiasäästu propageerimine
 - ❖ ruumilise planeerimise ja arhitektuurivaldkonna arutelude algatamine ja korraldamine

ARHITEKTUURI VOLINIKU AMETIPOSIITSIOON

- ❖ Arhitektuuri voliniku nimetab ametisse Vabariigi Valitsus
- ❖ Vabariigi Valitsus kuulab enne voliniku ametisse nimetamist ära asjakohaste organisatsioonide (EAL) arvamuse voliniku kandidaadi suhtes
- ❖ Arhitektuuri volinik asub [Ruumilise Planeerimise ja] Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas
- ❖ Arhitektuuri volinikul on eraldiseisva institutsiooni staatus

ARHITEKTUURI VOLINIKU AMETIPOSIITSIOON

- ❖ Arhitektuuri volinikul on oma büroo
- ❖ Arhitektuuri volinik on aruandekohustuslik [ruumilise planeerimise ja] keskkonnaministri ees
- ❖ Arhitektuuri volinik esitab üks kord aastas planeerimise ja arhitektuurialase tegevuse ja olukorra ülevaate Riigikogule

FINLAND | SWEDEN | ESTONIA | LATVIA | LITHUANIA ROSCHIERRAIDLA

Tänan!

RAIDLA LEJINS & NORCOUS

EESTI

Roosikrantsi 2
EE-10119 Tallinn
Eesti
Tel. +372 640 7170
Faks +372 640 7171
www.rln.ee

LÄTI

Valdemara 26
LV-1010 Riga
Latvia
Tel. +371 724 0689
Faks +371 782 1524
www.rln.lv

LEEDU

Lvovo 25
LT-09320 Vilnius
Lithuania
Tel. +370 5250 0800
Faks +370 5250 0802
www.rln.lt

ROSCHIER

SOOME

Keskuskatu 7 A
FI-00100 Helsinki
Finland
Tel. +358 (0)20 506 6000
Faks +358 (0)20 506 6100
www.roschier.com

ROOTSI

Blasieholmsgatan 4 A
SE-103 90 Stockholm
Sweden
Tel. +46 (0)8 553 190 00
Faks +46 (0)8 553 190 01
www.roschier.com

FINLAND | SWEDEN | ESTONIA | LATVIA | LITHUANIA ROSCHIERRAIDLA